

Fotografie a postprodukce v kontextu doby

DIF: ESEJ

DANIELA HRADILOVÁ

Při pomyslném pohledu na časovou osu vývoje civilizace, fotografie je vlastně úplným nováčkem na scéně umění. Dalo by se říct, že je produktem technologie a vědeckého vývoje, protože se do své současné podoby vyvinula až s určitým technickým know-how. Když se nad tímto zamyslíme, je téměř fascinující, jak moc fotografie vypovídá o naší společnosti a o tom, jakým směrem se ubírá. Ale kam fotografie směřuje v současnosti? Jakou má roli v dnešní chaotické uspěchané době? A jak moc lze ještě fotografii věřit jako sdělovacímu médiu?

Již první krůčky vývoje fotografie mají velmi důležitou charakteristiku, která trvá i do současnosti, tedy to, že technologie fotografie je dostupná všem a teoreticky každý může začít fotit, třeba jako samouk. Samozřejmě cesta od toho vědět, jak fotografii pořídít, k tomu být dobrým fotografem, je dlouhá. Dnes snad víc než kdy dřív se opravdu každý může stát fotografem, internet hemží řadou stránek se souvisejícími tématy. Ale přístup k informacím i relativní cenová dostupnost slušného foťáku ještě nejsou vše. Dnešní uspěchaná doba s sebou nese i to, že člověk je neuvěřitelně časově vytížený a musí se svým časem nakládat velmi opatrně. Tak se místo know-how stává klíčovým faktorem spíš čas a životní priority, ale také schopnost si vybrat správný zdroj učení z těch tisíců, co lze najít. A tak je zřejmé, že i v tom je fotografie velmi aktuálním obrazem toho, jak společnost funguje a smýšlí.

Samotný charakter pořizování fotografie se také výrazně změnil z původní dlouhé doby přípravy a procesu vyvolávání snímků, to vše fotografii dodávalo určitou míru vznešenosti, tajemství a konečně i výjimečnosti pořízených snímků. S příchodem digitální fotografie a kvalitních mobilních fotoaparátů se vše změnilo. Myslím, že tím fotografie v očích široké veřejnosti trochu zevšedněla a také se stala médiem masy. Domnívám se, že právě v těchto momentech se u některých lidí prosadil názor, že fotografie není rovnocenné umění, však na tom přece nic není něco vyfotit. Ale smysl pro moment, detail a kompozici jsou stále nezbytnými schopnostmi fotografa a dovolím si tvrdit, že některé z nich už člověk v sobě musí přirozeně mít.

Role fotografa je v současnosti tak spíš udržet kvalitu přes množství a šířit heslo: „Méně je více“. Vždyť kdo z nás si v prázdninovém nadšení nepřivezl z dovolené tisíc snímků? Ty pak leží dva nebo i tři týdny na SD kartě, než se vůbec dostaneme k tomu se touto virtuální hromadou fotek probrat. Málokdo si dnes dá práci lokalitu na focení předem prozkoumat nebo se třeba hodinku zdržet a zkusit objevit nejlepší scénu v daném místě. To je to, co bychom se mohli od „praotců“ fotografie učit. S tím, jak jednoduché je dnes focení, se příprava podceňuje. „Rychle to vyfotím a pak to upravím na počítači.“, by mohlo být heslo dnešní mainstream fotografie. Tady bych chtěla říct, že je lepší problémům předcházet, než se je pak snažit zpětně napravit. Tato mnohost, uspěchanost a dokonce i jistá míra konzumu současnou fotografii trochu degraduje a jenom skuteční fotografové se od tohoto dokáží oprostít. Nepostradatelným se stává umět si najít rovnováhu mezi přípravou scény, pořízením snímků ve zvladatelném množství a rozumnou mírou postprodukce.

Postprodukce je v současné fotografii nepostradatelnou součástí celého procesu, ať už se týká přípravy snímků před tiskem nebo fotomontáží či retuší. Často je kvalitní postprodukce to jediné, co vymezuje širokou veřejnost od profesionální fotografie. Zatímco každý může být fotografem, zdaleka ne každý už má schopnost snímek na počítači upravit nebo doladit před tiskem. Tuto mezeru se snaží pro fotografy – amatéry vyplnit chytré filtry a různé zabudované retušovací nástroje na vyhlazování vrásek a nedokonalostí pleti, bělení zubů apod. Ale do jaké míry nás pak taková fotografie ještě reprezentuje?

Příkladem, jak mocná postprodukce může být, až do míry zastínění samotné produkce, je reklamní fotografie, kde dochází až k deformaci reality. Z pohledné modelky se pak při retuších a úpravách stane až neskutečně nádherná perfektní hubená femme fatale. Kolik takových lidí opravdu známe? Oceňuji, že poslední dobou tento trend v některých reklamních kampaních ustupuje a například sportovní značky volí spíš realističtější prezentaci. Postprodukce je opravdu silným nástrojem a opět platí, že je nutné jej používat citlivě a s mírou.

Fotografie má určitě schopnost jedinečně zachytit krásu okamžiku, objevené skryté dimenze reality. Je to nepostradatelný a velmi specifický umělecký prostředek, kterým disponují všichni, ale málokdo jej umí opravdu použít. Myslím, že soudnost a určitá míra eklekce v dnešní „přeinformované“ době jsou jedny z hlavních nástrojů dobrých fotografů.